РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

15 декември 2011 година *

По дело C-191/10

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour de cassation (Франция) с акт от 13 април 2010 г., постъпил в Съда на 19 април 2010 г., в рамките на производство по дело

Rastelli Davide e C. Snc

срещу

Jean-Charles Hidoux, в качеството на ликвидатор на дружество Médiasucre international,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н A. Tizzano, председател на състав, г-н M. Safjan, г-н A. Borg Barthet, г-н M. Ilešič и г-жа M. Berger (докладчик), съдии,

* Език на производството: френски.

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Hidoux, в качеството на ликвидатор на дружество Médiasucre international, от адв. B. Kuchukian, avocat,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н B. Cabouat, в качеството на представители,

— за нидерландското правителство, от г-жа C. M. Wissels и г-жа B. Koopman, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-н M. Wilderspin, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 160, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 143, наричан по-нататък „Регламентът“).

2 Преюдициалното запитване е отправено в рамките на спор между Rastelli Davide e C. Snc (наричано по-нататък „Rastelli“) и г-н Hidoux, ликвидатор на дружество Médiasucre international (наричано по-нататък „Médiasucre“), относно привличане на първото дружество в производството по несъстоятелност, образувано за второто дружество.

Правна уредба

Право на Съюза

3 Съгласно съображение 6 от Регламента същият се свежда до „разпоредби, които регламентират компетентността за образуване на производства по несъстоятелност и вземането на решения, които пряко произтичат от производството по несъстоятелност и са тясно свързани с него“.

4 Член 3 от Регламента, който се отнася до международната компетентност, гласи:

„1. Съдилищата на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника, са компетентни да образуват производство по несъстоятелност. За дружествата и юридическите лица, седалището според устройствения акт се презюмира за център на основните интереси до доказване на противното.

2. Когато центърът на основните интереси на длъжника е разположен на територията на дадена държава членка, съдилищата на друга държава членка са компетентни да образуват производство по несъстоятелност само ако длъжникът притежава предприятие на територията на тази държава членка. Действието на това производство се свежда до имуществото на длъжника, което се намира на територията на последната.

[…]“

5 В съображение 13 от Регламента се посочва че „[ц]ентър[ът] на основните интереси“ следва да съответства на мястото, на което длъжникът обикновено управлява интересите си и [което] следователно […] може да се [провери] от трети лица“.

6 Член 4 от Регламента, който се отнася до приложимия закон, предвижда:

„1. Ако настоящият регламент не предвижда друго, приложимият закон към производството по несъстоятелност и последиците от него е законът на държавата членка, на чиято територия е образувано производството […].

[…]“

Национално право

7 Производството по ликвидация е уредено в член L. 640-1 и сл. от френския търговски кодекс. По отношение на компетентния да образува такова производство съд член L. 641-1 от този кодекс препраща към член L. 621-2 от същия, който в редакцията си след приемането на Закон № 2005-845 от 26 юли 2005 г. за запазването на предприятията гласи:

„В случаите, когато длъжникът е търговец или е вписан в répertoire des métiers [регистъра на занаятите], компетентен да образува производството е tribunal de commerce [търговският съд]. В останалите случаи е компетентен tribunal de grande instance [окръжният съд].

Към образуваното производство могат да бъдат привлечени едно или повече трети лица, ако е налице смесване на имуществото им с това на длъжника или фиктивност на юридическото лице. Компетентен да извърши това е съдът, който е образувал първоначалното производство по несъстоятелност."

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

8 С решение от 7 май 2007 г. Tribunal de commerce de Marseille (Франция) образува производство по ликвидация на Médiasucre, чието седалище според устройствения акт е в Марсилия, и назначава г-н Hidoux за ликвидатор.

9 След постановяването на това решение г-н Hidoux предявява искане за привличане в производството пред същия съд на Rastelli, чието седалище според устройствения акт е в Робио (Италия). Като се позовава на смесване на имуществата на двете дружества, той иска производството по ликвидация на Médiasucre да се смята за образувано и за Rastelli.

10 С решение от 19 май 2008 г. Tribunal de commerce de Marseille приема, че съгласно член 3 от Регламента не е компетентен да се произнесе по искането, тъй като Rastelli е със седалище в Италия и не притежава каквото и да било предприятие във Франция.

11 Г-н Hidoux обжалва решението пред Cour d'appel d'Aix-en-Provence [апелативния съд на Екс ан Прованс], който с решение от 12 февруари 2009 г. го изменя и обявява Tribunal de commerce de Marseille за компетентен. В това отношение Cour d'appel посочва, че искането на ликвидатора се отнася не за образуване на производство по несъстоятелност за Rastelli, а за привличане на това дружество във вече образуваното производство по ликвидация за Médiasucre и че по силата на член L. 621-2 от търговския кодекс компетентен да се произнесе по такова искане за привличане е съдът, образувал първоначалното производство.

12 При тези обстоятелства Cour de cassation решава да спре производството и да отправи до Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Когато юрисдикция на държава членка образува главно производство по несъстоятелност за длъжник, приемайки, че центърът на основните му интереси е разположен на територията на тази държава, допуска ли [Регламентът] тази юрисдикция да приложи норма от националното право, която ѝ предоставя компетентност да привлече в производството дружество, чието седалище според устройствения акт е в друга държава членка, само въз основа на констатирано смесване на имуществата на длъжника и на това дружество?

2) Ако искането за привличане трябва да се счита за образуване на ново производство по несъстоятелност, чието разглеждане от първоначално сезирания съд на държава членка е обусловено от доказване, че центърът на основните интереси на дружеството, за което се отнася искането за привличане, е в същата държава, може ли доказването да следва само от констатираното смесване на имуществата?“

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

13 С първия въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали Регламентът трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция на държава членка, която е образувала главно производство по несъстоятелност за дружество, приемайки, че центърът на основните му интереси е разположен на територията на тази държава, може на основание на норма от националното си право да привлече в това производство второ дружество, чието седалище според устройствения акт е в друга държава членка, само въз основа на смесване на имуществата на двете дружества.

14 Най-напред следва да се посочи, че Регламентът не съдържа изрични правила както относно съдебната, така и относно законодателната компетентност за привличане поради смесване на имущества в производство по несъстоятелност, образувано в държава членка, на дружество, чието седалище според устройствения акт е в друга държава членка.

15 Всъщност по отношение на съдебната компетентност член 3 от Регламента предвижда, че двата критерия съответстват на две различни производства. Съгласно параграф 1 от този член центърът на основните интереси на длъжника, за който се презюмира, че е мястото на седалището му според устройствения акт, предоставя на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия той е разположен, компетентност да образуват производство, наричано „главно“, което поражда универсално действие, тъй като се прилага по отношение на имуществото на длъжника във всички държави членки, в които Регламентът е приложим. По силата на параграф 2 от споменатия член наличието на предприятие на длъжника позволява на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия то се намира, да открият производство, наричано „вторично“ или

„частично“, чието действие се свежда до имуществото на длъжника, намиращо се на територията на последната държава (вж. в този смисъл Решение от 2 май 2006 г. по дело Eurofood IFSC, C-341/04, Recueil, стр. I-3813, точка 28 и Решение от 17 ноември 2011 г. по дело Zaza Retail, C-112/10, Сборник, стр. I-11525, точка 17).

16 Що се отнася до приложимия закон, съгласно член 4, параграф 1 от Регламента той зависи от определянето на юрисдикцията, която има международна компетентност. Всъщност по отношение както на главното, така и на вторичното или частично производство по несъстоятелност, както и на последиците от него, е приложим законът на държавата членка, на чиято територия то е образувано (вж. в този смисъл Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 33 и Решение от 21 януари 2010 г. по дело MG Probud Gdynia, C-444/07, Сборник, стр. I-417, точка 25).

17 Като се има предвид важната роля, която критерият за съдебната компетентност играе, трябва да се разгледа въпросът, какъв е критерият, който следва да се приложи в делото по главното производство.

18 В това отношение не изглежда да се поддържа, че Rastelli притежава във Франция предприятие по смисъла на практиката на Съда, а именно структура с минимална степен на организираност и известна стабилност с оглед на осъществяването на стопанската дейност (вж. Решение от 20 октомври 2011 г. по дело Interedil, C-396/09, Сборник, стр. I-9915, точка 64). При тези условия член 3, параграф 2 от Регламента не е приложим.

19 Поради това следва да се разгледа само дали съдебна компетентност за произнасяне по искане за привличане в производство по несъстоятелност може да бъде основана на член 3, параграф 1 от Регламента.

20 В този контекст следва да се напомни, че съгласно приетото от Съда член 3, параграф 1 от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че предоставя

международна компетентност на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия е образувано производство по несъстоятелност, за разглеждане и на иск, който по смисъла на съображение 6 от Регламента пряко произтича от първоначалното производство по несъстоятелност и е тясно свързан с него (вж. Решение от 12 февруари 2009 г. по дело Seagon, C-339/07, Сборник, стр. I-767, точки 19—21). Поради това следва да се разгледа дали искането за включване в производство по несъстоятелност поради смесване на имуществата като разглежданото по главното производство може да се счита за такъв иск.

21 Г-н Hidoux и френското правителство поддържат, че искането за привличане в производство по несъстоятелност поради смесване на имущества трябва да се разглежда като иск, който пряко произтича от първоначалното производство по несъстоятелност и е тясно свързан с него. В подкрепа на тезата си те изтъкват, че съгласно френското право, което по силата на член 4, параграф 1 от Регламента е приложимият към първоначалното производство закон, такова привличане не води до образуване на ново производство, което е независимо спрямо първоначално образуваното производство, а единствено има за последица разпростиране на действието на първоначалното производство по отношение на друг правен субект. Въз основа на това те правят извода, че френска юрисдикция, образувала главно производство по несъстоятелност за дружество, установено във Франция, е компетентна и относно привличане в производството на друго дружество, чието седалище е в друга държава членка.

22 В този смисъл посочената теза се основава на довода, че съгласно френското право привличането в главно производство по несъстоятелност не води до образуване на ново производство, а се ограничава до привличане във вече открито производство на още един длъжник, чието имущество е неотделимо от това на първия длъжник.

23 Специфичният характер на производството обаче не променя факта, изтъкнат от нидерландското и австрийското правителство, както и от Европейската комисия, че привличането в първоначалното производство на още един длъжник, който от правна гледна точка е различен субект от този, за който се отнася

производството, поражда за него същото действие като решение за образуване на производство по несъстоятелност.

24 Този анализ впрочем се подкрепя и от изтъкнатото от запитващата юрисдикция обстоятелство, че макар специфичният характер на производството да е обоснован от констатацията, че поради смесването на имуществата им двамата длъжници фактически образуват едно цяло, тази констатация все пак няма отношение към тяхната юридическа правосубектност.

25 Съдът обаче е приел, че в създадената с Регламента система за определяне на компетентността на държавите членки, която система се основава на центъра на основните интереси на длъжника, съдебната компетентност се установява поотделно за всеки длъжник, представляващ самостоятелен правен субект (Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 30).

26 Въз основа на това следва да се заключи, че решение, което поражда по отношение на даден правен субект същото действие като решение за образуване на главно производство по несъстоятелност, може да бъде взето само от юрисдикциите на държавата членка, компетентни да образуват такова производство.

27 В това отношение следва да се напомни, че член 3, параграф 1 от Регламента предвижда изключителна компетентност за образуване на такова производство на юрисдикциите на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника.

28 Поради това възможността юрисдикция, определена в съответствие с посочената разпоредба като компетентна по отношение на даден длъжник, да привлече на основание на национален закон друг правен субект в производство по несъстоятелност единствено поради смесване на имуществата им, без да провери къде се намира центърът на основните интереси на този правен субект, би представлявала заобикаляне на създадената с Регламента система. Това би породило по-специално риск от положителни спорове за подсъдност между юрисдикции на различни държави членки, каквито спорове Регламентът именно е искал да

избегне, за да гарантира еднакво третиране на производствата по несъстоятелност в рамките на Съюза.

29 Поради това на първия въпрос следва да се отговори, че Регламентът трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция на държава членка, която е образувала главно производство по несъстоятелност за дружество, приемайки, че центърът на основните му интереси е разположен на територията на тази държава, може на основание на норма от националното си право да привлече в това производство второ дружество, чието седалище според устройствения акт е разположено в друга държава членка, само при условие че бъде доказано, че центърът на основните интереси на последното се намира в първата държава членка.

По втория въпрос

30 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали Регламентът трябва да се тълкува в смисъл, че в случаите, когато за дружество, чието седалище според устройствения акт е разположено на територията на държава членка, е направено искане, с което се цели разпростиране по отношение на него на действието на производство по несъстоятелност, открито в друга държава членка за друго дружество, установено на територията на последната, единствено констатирането на смесване на имуществата на тези дружества е достатъчно, за да се докаже, че центърът на основните интереси на дружеството, за което се отнася искането, се намира също в последната държава.

31 Най-напред следва да се напомни, че понятието „център на основните интереси“ на длъжника по смисъла на член 3, параграф 1 от Регламента е специфично за последния понятие, което следователно има самостоятелно значение и поради това трябва да се тълкува по еднакъв начин и независимо от националните разпоредби (Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 31 и Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 43). Макар това понятие да не е определено в Регламента, обхватът му е разяснен в съображение 13 от същия, съгласно което „[ц]ентърът на основните интереси“ следва да съответства

на мястото, на което длъжникът обикновено управлява интересите си и [което] следователно […] може да се [провери] от трети лица“ (Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 32 и Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 47).

32 Съгласно член 3, параграф 1, второ изречение от Регламента по отношение на дружествата седалището според устройствения акт се презюмира за център на основните интереси. Тази презумпция и позоваването в съображение 13 от Регламента на мястото на управление на интересите изразяват волята на законодателя на Съюза да се даде предимство на мястото на централно управление на дружеството като критерий за компетентност (Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 48).

33 Като се позовава на същото съображение, Съдът приема, че центърът на основните интереси на длъжника трябва да се определи съобразно критерии, които са обективни и същевременно с това могат да се проверят от трети лица, за да се гарантира правна сигурност и предвидимост при определяне на компетентната да образува главното производство по несъстоятелност юрисдикция (Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 33 и Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 49).

34 Когато става въпрос за дружество, Съдът е уточнил, че ако управителните и контролните му органи са там, където се намира седалището му според устройствения акт, и ако решенията относно управлението на това дружество се вземат на същото място, което може да се провери от третите лица, предвидената в член 3, параграф 1, второ изречение от Регламента презумпция е напълно приложима (Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 50).

35 Тази презумпция може да бъде оборена, когато от гледна точка на третите лица централното управление на дружеството не се намира в седалището му според устройствения акт. В такъв случай презумпцията, предвидена от законодателя на Съюза в полза на седалището според устройствения акт на дружеството, може да бъде оборена, ако въз основа на обстоятелства, които са обективни и

проверими от третите лица, е възможно да се направи извод, че действителното положение е различно от това, което местонахождението на посоченото седалище според устройствения акт би трябвало да отразява (Решение по дело Eurofood IFSC, посочено по-горе, точка 34 и Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 51).

36 Преценката, която следва да се извърши на тези обстоятелства, трябва да бъде обща и да отчита особеностите на конкретния случай (Решение по дело Interedil, посочено по-горе, точка 52).

37 По отношение на визираните от втория въпрос случаи на смесване на имуществата на две дружества, видно от разясненията, дадени от френското правителство, при установяване на наличието на такова положение националният съд може да използва два алтернативни критерия, изведени съответно от смесване на сметките и от особени финансови взаимоотношения между дружествата, като например умишлено организирано прехвърляне на активи без насрещна престация.

38 Както изтъкват френското, нидерландското и австрийското правителство, както и Комисията, такива обстоятелства като цяло трудно могат да се проверят от трети лица. Освен това смесването на имуществата не предполага непременно само един център на интереси. Всъщност не може да се изключи възможността такова смесване да е организирано от два центъра на управление и контрол, разположени в две различни държави членки.

39 Поради това на въпроса следва да се отговори, че Регламентът трябва да се тълкува в смисъл, че когато за дружество, чието седалище според устройствения акт е разположено на територията на държава членка, е направено искане, с което се цели разпростиране по отношение на него на действието на производство по несъстоятелност, открито в друга държава членка за друго дружество, установено на територията на последната, единствено констатацията за смесване на имуществата на тези дружества не е достатъчна, за да се докаже, че центърът на основните интереси на дружеството, за което се отнася искането, е разположен също в последната държава. За да се обори презумпцията, че този

център се намира в мястото на седалището според устройствения акт, е необходимо цялостната преценка на всички релевантни обстоятелства да позволява да се установи по начин, който може да се провери от трети лица, че действителният център на управление и контрол на дружеството, за което се отнася искането за привличане, е разположен в държавата членка, където е образувано първоначалното производство по несъстоятелност.

По съдебните разноски

40 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

1) **Регламент (ЕО) № 1346/2000 на Съвета от 29 май 2000 година относно производството по несъстоятелност трябва да се тълкува в смисъл, че юрисдикция на държава членка, която е образувала главно производство по несъстоятелност за дружество, приемайки, че центърът на основните му интереси е разположен на територията на тази държава, може на основание на норма от националното си право да привлече в това производство второ дружество, чието седалище според устройствения акт е разположено в друга държава членка, само при условие че бъде доказано, че центърът на основните интереси на последното се намира в първата държава членка.**

2) **Регламент № 1346/2000 трябва да се тълкува в смисъл, че когато за дружество, чието седалище според устройствения акт е разположено на територията на държава членка, е направено искане, с което се цели разпростиране по отношение на него на действието на производство по несъстоятелност, открито в друга държава членка за друго дружество, установено на територията на последната, единствено констатацията за смесване на имуществата на тези дружества не е достатъчна, за да се докаже, че центърът на основните интереси на дружеството, за което се отнася искането, е разположен също в последната държава. За да се обори презумпцията, че този център се намира в мястото на седалището според устройствения акт, е необходимо цялостната преценка на всички релевантни обстоятелства да позволява да се установи по начин, който може да се провери от трети лица, че действителният център на управление и контрол на дружеството, за което се отнася искането за привличане, е разположен в държавата членка, където е образувано първоначалното производство по несъстоятелност.**

Подписи